

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoE/8/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6615206055
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Deáková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6615206055.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Deákovovej a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a Mgr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v exekučnej veci oprávneného BENCONT INVESTMENTS, s.r.o., so sídlom Vajnorská 100/A, 831 04 Bratislava, IČO: 36 432 105, právne zastúpeného JUDr. Veronikou Kubrikovou, PhD., advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie v Bratislave, Martinčekova 13, 821 01, proti povinnému A. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, vedenej súdnym exekútorom JUDr. Ing. Jánom Gasperom, PhD., Exekútorský úrad so sídlom v Rimavskej Sobote, Kálmána Mikszátha č. 268 pod sp. zn. EX 5728/2015, o vymoženie 56,77 Eur s príslušenstvom, o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec č. k. 4Er/324/2015-17 zo dňa 02.07.2015, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvej inštancie potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým uznesením zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v súlade s § 44 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“ alebo len „EP“).

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že exekučným titulom je v posudzovanom prípade rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie so sídlom v Bratislave, sp.zn. II/2014-5843 zo dňa 04.11.2014. Exekučný súd pri posudzovaní rozhodcovskej doložky, obsiahnutej v obchodných podmienkach dospel k záveru, že toto ustanovenie spôsobuje značnú nerovnováhu medzi účastníkmi právneho vzťahu, rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná; právomoc rozhodcovského súdu na rozhodnutie je založená na neexistujúcom a absolútne neplatnom právnom úkone a exekučný titul bol vydaný v rozpore so zákonom.

2. Proti uzneseniu okresného súdu podal oprávnený prostredníctvom svojho právneho zástupcu v zákonnej lehote odvolanie. Exekučný súd prekročil zákonné limity pre skúmanie žiadosti o udelenie poverenia, a to skúmaním iných listín, ako pripúšťa výslovné znenie zákona § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Súd je oprávnený skúmať a vykonať ako dôkazy výlučne žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul; nemá zákonné oprávnenie skúmať a hodnotiť iné listiny napr. zmluvu o úvere, ktorá obsahuje rozhodcovskú doložku; z rozhodnutia nemožno zistiť, ako súd dospel k uvedeným záverom. Ak je exekučným titulom rozhodcovský rozsudok, súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu nie je vecne príslušný vo veci konať či už ako súd vyššej inštancie, kasačný súd alebo súd, konajúci o opravnom prostriedku, ale práve a len ako tzv. exekučný súd. Zákonodarca predpokladá plnú kontrolnú jurisdikciu pre rozhodcu, postupujúceho podľa § 37 zákona o rozhodcovskom konaní (ďalej len „ZoRK“) a redukovanú kontrolnú jurisdikciu pre súd, konajúci o zrušení rozhodcovského rozsudku na základe žaloby. Zákonodarca pamätal na procesnú situáciu, v ktorej bude exekučným titulom rozhodcovský rozsudok a ex pressis verbis určil rozsah oprávnenia exekučného súdu ustanovením § 45 ods. 1 ZoRK. Skúmanie listinných dôkazov z

konania, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu je arbitrárnym a svojvoľným postupom v rozpore s ustanovením § 45 ods. 1, 2 ZoRK a tým čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 ZoRK, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok súdu. Súd nemôže vec prejednávať znova, nanovo skúmať skutkový stav, nanovo vykonávať dôkazy a tie následne právne hodnotiť - navyše bez účasti oprávneného. O platnosti rozhodcovskej doložky rozhoduje rozhodcovský súd, a preto prekážka veci rozhodnutej (res iudicata) bráni tomu, aby bola opätovne posúdená. Exekučný súd nemôže v rámci exekučného konania zaujímať právne stanoviská a úvahy k výroku samotného exekučného titulu - rozhodcovského rozsudku a musí sa obmedziť len na také dôvody zamietnutia žiadosti o udelenie poverenia, ktoré majú povahu skutkovo zjavných dôvodov a nemôže sa jednať o dôvody právneho posúdenia veci.

Oprávnený ako právny nástupca Poštovej banky, a.s. bol povinný postupovať v súlade s ustanoveniami rozhodcovského zákona. V zmysle ustanovenia II. časti bodu 10 Všeobecných obchodných podmienok, Poštová banka, a.s. postupovala v súlade s § 93b zákona o bankách, ktorý jej ukladá povinnosť ponúknuť klientovi návrh rozhodcovskej doložky s tým, že v predmetnom bode je klientovi daná možnosť neprijíť túto zákonom stanovenú ponuku. To, že ju neodmietol, je prejavom jeho osobnej a zmluvnej slobody. Ak by právny predchodca neponúkol klientovi návrh rozhodcovskej doložky, došlo by k porušeniu zákona o bankách. V zmysle § 3 ods. 2 ZoRK rozhodcovská zmluva zaväzuje aj právnych nástupcov strán, ak to zmluvné strany v rozhodcovskej zmluve nevylúčia. Keďže to vylúčené nebolo, nemal oprávnený inú možnosť, ako podať žalobu na rozhodcovský súd v zmysle dohodnutej doložky.

Svojím postupom exekučný súd konštruoval nový skutkový stav bez účasti oprávneného a odňal mu možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom a skutkovému stavu. Preto žiadal, aby odvolací súd odvolaním napadnuté uznesenie v celom rozsahu zmenil tak, že žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia vyhovie alternatívne, aby uznesenie v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

3. Povinný sa k odvolaniu oprávneného nevyjadril.

4. Odvolanie oprávneného bolo doručené súdu prvej inštancie za účinnosti zákona č.99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte len „O.s.p.“), ktorý bol ku dňu 01.07.2016 zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej v texte len „C.s.p.“). Podľa § 470 ods. 1, 2 C.s.p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania, začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

Podľa § 9a ods. 1 Exekučného poriadku, ak to povaha veci nevyklučuje, v konaní podľa tohto zákona sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku.

5. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v súlade s ustanoveniami § 379, § 380 a § 385 ods.1 C.s.p. a uznesenie okresného súdu v napadnutom výroku podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vecne správne potvrdil.

6. Podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

7. Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky oprávneného, ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým uznesením súdu prvej inštancie. V plnom rozsahu sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi a dôvodmi jeho uznesenia a v zmysle § 387 ods. 1, 2 C.s.p. na ne v celom rozsahu poukazuje. Súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenia právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil; záver o neplatnosti rozhodcovskej doložky v obchodných podmienkach považuje aj odvolací súd v celom rozsahu za správny. Z dôvodu, že odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný (§ 380 ods. 1 C.s.p.), pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami oprávneného, uvedenými v odvolaní a procesným postupom okresného súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia z hľadiska, či v konaní došlo k vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 380 ods. 2 C.s.p.).

8. Z obsahu spisu krajský súd zistil, že súdny exekútor požiadal exekučný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prospech oprávneného proti povinnému na podklade exekučného titulu, ktorým je rozhodcovský rozsudok. Rozhodcovský súd vyhovel nárokom oprávneného, ktoré si uplatnil na základe zmluvy o úvere, uzavretej medzi žalobcom (oprávnený) a žalovaným (povinným). Súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, keď vychádzal pri rozhodovaní ako z relevantnej skutočnosti, že právomoc rozhodcovského súdu na rozhodnutie v predmetnej veci je založená na neexistujúcom a absolútne neplatnom právnom úkone. Pokiaľ odvolateľ namietal, že exekučný súd prekročil rámec svojej preskúmvacej činnosti, odvolací súd vzhľadom na oprávneným predložený exekučný titul - rozhodcovský rozsudok - zdôrazňuje, že súd je nielen v štádiu exekučného konania, v ktorom posudzuje splnenie zákonom stanovených procesných predpokladov, za ktorých súd poverí exekútora vykonaním exekúcie, ale počas celého konania oprávnený a zároveň povinný riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy (doložky). Súdna prax je jednotná v názore, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či rozhodnutie, ktoré má predstavovať exekučný titul, uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie, bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či z hľadísk, zakotvených v príslušných právnych predpisoch, ide o rozhodnutie vykonateľné tak po stránke formálnej, ako aj materiálnej (vyslovené stanovisko je plne v súlade s názorom, vysloveným v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (uznesenie sp. zn. 3 Cdo 146/2011 zo dňa 13. 10. 2011, sp. zn. 3 Cdo 122/2011 zo dňa 09. 02. 2012). Či ide o rozhodnutie formálne vykonateľné, sa posudzuje z pohľadu právneho predpisu, upravujúceho konanie, v ktorom bolo vydané. Z aspektu obsahových náležitostí rozhodnutia, t.j. určitosť, zrozumiteľnosť a presnosť označenia subjektov práv a povinností, vyjadrenia uloženej povinnosti, ktorá sa má nútene vykonať, sa skúma materiálne vykonateľnosť rozhodnutia. Súd môže zároveň v tomto rozsahu skúmať exekučný titul počas celého exekučného konania, t.j. v každom štádiu konania na návrh účastníka konania alebo aj bez návrhu, a v prípade zistenia, že nie sú splnené podmienky materiálnej alebo formálnej vykonateľnosti exekučného titulu, môže exekúciu aj bez návrhu zastaviť. Záver o oprávnení okresného súdu preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania a nielen pred vydaním poverenia plne korešponduje so zámerom zákonodarcu, vyjadreným aj v iných ustanoveniach Exekučného poriadku, nielen v § 44 ods. 2 (ÚS SR sp. zn. I. ÚS 456-/2011-19 z 23. 11. 2011, rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27.1.1997, publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997). Postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu, exekučný súd iba skúmal, či oprávneným predložený rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul, a teda či ho vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor. Pri riešení tejto otázky nebol exekučný súd viazaný tým, ako ju vyriešil rozhodcovský súd.

9. Odvolací súd nepopiera, že doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoRK“), má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu (§ 35 ZoRK). Súčasne ale s týmto tvrdením odvolací súd zdôrazňuje, že súd je oprávnený a zároveň povinný riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy (doložky), či rozhodnutie, ktoré má predstavovať exekučný titul, uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie, bolo vydané orgánom, ktorý má na to právomoc. V danej veci bol preto plne opodstatnený a zákonom podložený postup exekučného súdu, pričom okresný súd správne zistil, že rozhodcovská doložka, ktorá bola dohodnutá v obchodných podmienkach ako súčasť zmluvy, uzavretej medzi právnym predchodcom oprávneného a povinným, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa tak, ako to vyplýva z §53 ods. 1, prvá veta zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej v texte aj „OZ“). Súd prvej inštancie sa správne zaoberal preskúmaním rozhodcovskej doložky v súlade s kritériami, na ktorých je založený inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Rozhodcovská doložka, začlenená do rámca podmienok štandardnej zmluvy, spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 OZ); ako neprijateľná zmluvná podmienka je neplatná, pokiaľ uprednostňuje veriteľa pred spotrebiteľom (§ 53 ods. 5 OZ), a preto rozhodcovský rozsudok nie je spôsobilým exekučným titulom (§41 ods. 2 EP); rozhodcovská doložka preferuje riešenie sporu výlučne rozhodcovským súdom a spotrebiteľovi nedáva žiadnu možnosť dohodnúť si s veriteľom osobu alebo orgán, ktorý rozhodne ich prípadný spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Navyše, rozhodcovskú doložku, ktorá nebola so spotrebiteľom dohodnutá individuálne, je potrebné považovať za neprijateľnú bez ohľadu na to, či sa nachádza medzi výpočtom neprijateľných zmluvných podmienok, obsiahnutých v exemplifikatívnom výpočte neprijateľných zmluvných podmienok, obsiahnutých v § 53 ods. 4 OZ.

Pokiaľ bola právomoc rozhodcovského súdu založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorého vymoženia by sa mohol v rámci exekúcie domáhať.

10. K námietke oprávneného o splnení povinnosti banky, vyplývajúcej z § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách je potrebné uviesť, že zo zákona o bankách nevyplýva povinnosť zakotviť rozhodcovskú doložku priamo vo formulárovej zmluve, v obchodných podmienkach resp. všeobecných obchodných podmienkach, ktorých obsah klient nemôže ovplyvniť. Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy môže banka predložiť aj ako samostatný návrh, ktorý by umožňoval spotrebiteľovi dojednať rozhodcovskú zmluvu (doložku) individuálne. Spotrebiteľ (klient) tým, že podpíše formulárovú zmluvu, ktorej súčasťou podľa odkazu, obsiahnutého v zmluve, sú aj obchodné podmienky pre úver upravujúce rozhodcovskú doložku, vyjadruje súhlas tak so samotnou zmluvou, ako aj s obchodnými podmienkami pre úver a aj s rozhodcovskou doložkou, v nich obsiahnutou, preto reálne nemá možnosť neprijať návrh na uzavretie rozhodcovskej doložky bez toho, aby tým nezmaril uzavretie zmluvy.

11. Pokiaľ oprávnený namietal, že postupom exekučného súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že sa nemohol vyjadriť k zisteniam exekučného súdu a k porušeniu jeho práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 E Cdo 232/2013 zo dňa 30.09.2014, podľa ktorého, ak by za porušenie zásady kontradiktórnosti mal byť považovaný aj procesný postup exekučného súdu, spočívajúci v tom, že po vyžiadaní si úverovej zmluvy od oprávneného neoboznámil tohto účastníka exekučného konania so svojím stanoviskom o neplatnosti rozhodcovskej doložky, obsiahnutej v tejto zmluve, potom za situácie, že platné právo pripúšťa proti rozhodnutiu exekučného súdu o zastavení exekúcie alebo zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podanie odvolania, treba tento nedostatok považovať za zhojený možnosťou oprávneného vyjadriť svoje námietky ku skutkovým zisteniam exekučného súdu, vyvođeným z ním predloženého listinného dôkazu a k právnym záverom z toho vyplývajúcim v podanom odvolaní. Iný názor, vychádzajúci z nemožnosti zhojenia uvedeného nedostatku inak než zrušením rozhodnutí odvolacieho a exekučného súdu a vrátením veci na opätovné rozhodnutie, by odporoval zásade efektivity konania, pretože zrušenie rozhodnutí by zbytočne zvyšovalo náklady účastníkov konania, ako aj náklady na výkon súdnictva, a tým by bolo aj v rozpore s jedným zo základných princípov právneho štátu, ktorým je princíp racionality.

12. Na základe uvedeného odvolací súd uznesenie okresného súdu podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vecne správne potvrdil.

13. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).